

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра культурології та інформаційної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри культурології
та інформаційної діяльності

Ю.С. Сабадаш

«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВД ІСТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

для освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями
МДУ на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти

Робоча програма «Історія музичного мистецтва» для освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями МДУ на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, денної та заочної форм навчання

Розробники: Сивак О.А., к.п.н., доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності МДУ

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри культурології та інформаційної діяльності

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри
культурології та інформаційної діяльності

(Сабадаш Ю.С.)

(прізвище та ініціали)

© Сивак О.А., 2020 рік

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	для освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями МДУ	Нормативна	
Модулів – 2	Освітній рівень: Перший (бакалаврський) Другий (магістерський)	Рік підготовки <i>M2</i>	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5	5
<i>Історія музичного мистецтва</i> Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 59		Лекції	
		16	8
		Практичні	
		-	-
		Семінарські	
		14	8
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60	74
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю:			
<i>залік</i>	<i>залік</i>		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 33%, 57% , для заочної форми навчання - 20%, 70%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія музичного мистецтва» відноситься до циклу дисциплін загальної підготовки, є вибірковою для освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями МДУ на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, денної та заочної форм навчання

Метою навчальної дисципліни «Історія музичного мистецтва» є формування уявлення про закономірності розвитку музичного мистецтва та усвідомлення місця музики у соціокультурному просторі.

Основні завдання навчальної дисципліни «Історія музичного мистецтва» є розширення знань про розвиток світової музичної культури, усвідомлення кроскультурних процесів у становленні національних музичних композиторських шкіл, взаємозв'язків між всезагальними, національними та індивідуальними особливостями стилю.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни «Історія музичного мистецтва» у студентів мають сформуватись:

- теоретичні знання, які необхідні для цілісного уявлення про загальні поняття про: особливості музики як виду мистецтва; логіку розвитку музичних стилів; специфіку музичного мистецтва ХХ ст.; взаємозв'язок між сферою теорії та практики музичного мистецтва; основні музикознавчі та філософські теорії щодо музичного мистецтва; специфіку використання музичних інструментів та засобів музичної виразності в творах різних стилів та жанрів; вплив світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

- вміння та навички, які необхідні: для аналізу тенденцій розвитку музичної культури сучасності; для аналізу музичних творів з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, досліджуючи особливості драматургії твору, форми та змістовного навантаження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** особливості музики як виду мистецтва; логіку розвитку музичних стилів; специфіку музичного мистецтва ХХ ст.; взаємозв'язок між сферою теорії та практики музичного мистецтва; основні музикознавчі та філософські теорії щодо музичного мистецтва; специфіку використання музичних інструментів та засобів музичної виразності в творах різних стилів та жанрів; вплив світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

вміти: застосовувати знання історії музичного мистецтва до аналізу тенденцій розвитку музичної культури сучасності; аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, досліджуючи особливості драматургії твору, форми та змістовного навантаження.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Історія західноєвропейської музики

Тема 1 Музика як вид мистецтва

Музика та інші види мистецтва. Теорії походження музики. Музичний образ. Характер музичної теми, типи її розвитку. Основні елементи музичної мови. Музичні інструменти. Класифікація музичних жанрів. Програмна музика. Класична та народна музика.

Тема 2. Музичне мистецтво Давнього світу, середньовіччя та доби Відродження

Музична культура античності. Синкретизм музики та інших видів мистецтва. Музика в поетичних жанрах та в класичних трагедіях (Есхіл, Софокл, Еврипід). Музичні інструменти та лади. Музично-теоретичні погляди античності: Платон, Аристотель, Піфагор. Музична культура Давнього Єгипту, Китаю, Індії, Палестини, Візантії, Риму.

Музична культура раннього середньовіччя. Обумовленість розвитку музичного мистецтва світоглядом людства. Псалмодії, мелізматичний спів, гімни. Григоріанський хорал. Поява музично-теоретичних трактатів, присвячених дослідженню музики (Боецій, Григорій Нисський,

Августин, Фома Аквінський). Гвідо з Ареццо. Трубадури, трувери, мінезингери. Розвиток багатоголосся. Школа Нотр-Дам: Леонін, Перотін. Ars nova у Франції. Гійом де Машо.

Музично-естетична думка доби Відродження (І.Тінкторіс, Глареан, Дж.Царліно, В.Галілей). Творчість Дж.Палестріни, Андреа та Джованні Габріелі. Месса, мотет, канон. Нідерландська поліфонічна школа. Гійом Дюфаї, Йоханнес Окегем, Якоб Брехт, Жоскен Дебре. Інструментальна музика: лютня, орган.

Тема 3. Музична культура XVII - першої половини XVIII ст.

Опера-seria та опера-buffa. Опера-seria в Італії та Франції: А.Скарлатті, Ж.Б. Люллі, Г.Персел. Опера-buffa: Дж.Б.Перголезі. Інструментальна музика: розвиток ідеї програмності та тематизму. Принципи стилю бароко. Італійська інструментальна музика. Дж. Фрескобальді (1583-1643). А.Кореллі (1653-1713) – основоположник італійської скрипкової школи. А.Вівальді, Д.Скарлатті.

Французька клавесинна музика. Німецька органна школа. Жанр кантати та ораторії в німецькій музиці.

Тема 4. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя як вершина розвитку музики бароко

Загальні характеристики творчості Г.Ф.Генделя (1685-1759). Монументально-героїчний стиль. Ораторіальна творчість, структура, драматургія, роль поліфонії та гармонії.

Загальна характеристика творчості І.С.Баха (1685-1750). Духовно-релігійна спрямованість творів. Символіка творчості І.С.Баха. Вокально-інструментальні жанри, кантатно-ораторіальні твори, органні твори, клавірні твори (ДТК).

Тема 5. Музична культура класицизму (друга половина XVIII ст.). Романтизм в музиці (XIX ст.)

Новий герой XVIII ст – культ розуму. Реформа оперного мистецтва (К.В.Глюк): драматичний конфлікт та драматичний розвиток. Народження європейського симфонізму: Ф.Й. Гайдн, В.А. Моцарт, Л. ван Бетховен. Загальна характеристика творчості класицистів, жанрове коло. Будова сонатно-симфонічного циклу, принципи симфонічної драматургії, оперні жанри.

Принципи музичного романтизму: авторська індивідуалізація. Культ «малої» форми: Ф.Шопен, Р.Шуман, Ф.Шуберт. Розвиток симфонізму: програмна симфонія (Г.Берліоз, Ф.Ліст). Оперне мистецтво: Італія (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доницетті) та Франція (Дж.Мейєрбер). Оперна реформа Р. Вагнера («музична драма», «суцільна музика»). Еволюція італійської опери другої половини XIX ст. - Дж. Верді. Оперний веризм: П. Маскан'ї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні. Пізній романтизм: Й. Брамс та А. Брукнер. «Fin de siecle» та постромантична музика: Г. Малер, Р. Штраус.

Тема 6. Музичні напрямки наприкінці XIX-XX ст.

Імпресіонізм: Г.Форе, К. Дебюссі, М. Равель. Експресіонізм: «нововіденська школа» (А. Шенберг, А. Берг, А. Веберн). Неокласицизм: Феруччо Бузоні та маніфест «Новий класицизм», П. Хіндеміт, К. Орф. Англійська музична школа: Б. Бріттен. Французька музика XX ст: А. Онеггер, Ф. Пуленк, О. Мессіан, П. Булез. Музичний авангард: конкретна музика, серіалізм, алеаторика, пуантілізм, сонорика (К. Штокхаузен, Л. Ноно, Л. Беріо, П. Шеффер, К. Пендеревський). Музичний мінімалізм (Ла Монте Янг, Террі Райли, Майкл Найман).

Змістовний модуль 2. Українська, російська музика та музичні напрямки XX-XXI ст.

Тема 7. Історія російської музики

Російська народна музика – пісні, частушки. М.Глінка – класик російської музичної культури. Жанр романсу в російській музичній культурі. Композитори «Могутньої купки» - М.П.Мусоргський, М.А.Римський–Корсаков, П.Бородин. Творчість П.І.Чайковського. Романтизм в російській музичній культурі – С.В.Рахманінов. Еволюція творчості О.Скрябіна. І.Ф.Стравінський - жанри творчості. Російська музика радянського періоду Д.Д.Шостакович, С.С.Прокоф'єв.

Тема 8. Історія української музики

Українські народні календарно-обрядові пісні та думи. Народний інструментарій. М.Дилецький «Мусікійська граматика». Становлення професійної музики в Україні (XVII - XVIII ст.) – Д.Бортнянський, М.Березовський, А.Ведель.

М.Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм». Значення творчості М.Лисенка для становлення української музики. Традиції М.Лисенка в творчості його послідовників - М. Аркаса, М. Колачевського, В. Сокальського, К. Стеценка, Я. Степового, М. Леонтовича, С. Людкевича.

Л.Ревуцький та Б.Лятошинський - класики української композиторської школи. Жанрові, стилеві особливості, тематика творчості. В.Сильвестров, Л.Колодуб, М.Скорик, Г.Ляшенко, Є.Станкович, І.Карабиць – композитори-класики новітньої української музики. Жанрові та стилеві особливості української музичної культури.

Тема 9. Етнічна музика («World music»)

Етнічна музика сучасності: фламенко, кантрі (ковбойська музика, вестерн-свінг, блюграсс, хонкі-тонк, кантрі-госпел, кантрі-фолк), ска, реггі, ран, блюз. Особливості музичних стилів. Представники.

Тема 10. Джазова музика. Рок-музика. Поп-музика. Техно. Хіп-хоп

Джаз як явище музичного мистецтва. Африканські та європейські витoki джазу. Інструментальний та вокальний джаз. Кантрі, блюз, регтайм, чикагський стиль. Доба свінгу. Різновиди джазу: традиційний джаз-диксиленд, симфоджаз, бі-боп, кул, фрі-джаз, джаз-рок, модальний джаз, фьюжн, ейсід-джаз, смус-джаз, кріейтів, грув, соул-джаз, хард-боп, прогресив-джаз, боса-нова. Джаз та національна композиторська школа США.

Рок-музика та її стилеві різновиди: панк-рок, психоделічний рок, арт-рок, хард-рок, глем-рок, рок-н-рол, поп-рок, готика, хеві-метал, альтернативний рок (хардкор, індастріал-рок, грандж). Характеристика музичних стилів рок-музики. Використання електромузичних інструментів та технічних пристроїв (мікрофони, мікшерний пульт, посилювачі, перетворювачі звуку, синтезатори) як основа рок-музики. Специфіка та особливості розвитку української рок-музики.

Поп-музика, вузьке та широке значення поняття. Основні риси поп-музики як жанру. Пісня як найбільш розповсюджена форма композиції в поп-музиці. Різновиди поп-музики: европоп, латина, диско, електропоп, танцювальна музика, бароко-поп, баблгам-поп, данс-поп, мешап, operatic pop, пауер-поп, sophisti-pop, space age pop, sunshine pop, тін-поп.

Техно як самостійний стиль електронної музики. Техно як основна складова музики, що виконується на рейвах.

Різновиди хіп-хопу: альтернативний реп, Turntablism, ейсід-реп, християнський хіп-хоп, політичний хіп-хоп, комеді хіп-хоп, фрістайл, гангста-реп, хорроркор, хардкор хіп-хоп, інструментальний хіп-хоп, мафіозо-реп, поп-реп, Брік-сіті клуб, мобб, чікано-реп.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин														
	денна форма							Заочна форма							
	усього	у тому числі						усього	у тому числі						
		л	сем	лаб	пр	інд	с.р.		л	сем	лаб	пр	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Змістовний модуль 1. Історія західноєвропейської музики															
Тема 1. Музика як вид мистецтва	8	2	1				5	8	1						7
Тема 2. Музичне мистецтво Давнього світу, середньовіччя та доби Відродження	8	2	1				5	8	1	1					6
Тема 3. Музична культура XVII - першої половини XVIII ст. Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя як вершина розвитку музики бароко	16	2	4				10	16		2					14
Тема 4. Музична культура класицизму (друга половина XVIII ст.). Романтизм в музиці (XIX ст.)	9	2	2				5	9	1	1					7
Тема 5. Музичні напрямки наприкінці XIX-XX ст.	9	2	2				5	9	1						8
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10				30	50	4	4					42
Змістовний модуль 2. Українська, російська музика та музичні напрямки XX-XXI ст.															
Тема 6. Історія російської музики	7	1	2				5	7	1	1					5
Тема 7. Історія української музики	7	1					5	7	1	1					5
Тема 8. Етнічна музика («World music»)	10	2	2				7	10	1	1					8
Тема 9. Джазова музика. Рок-музика. Поп-музика. Техно. Хіп-хоп	16	2					13	16	1	1					14
Разом за змістовим модулем 2	40	6	4				30	40	4	4					32
Усього годин	90	16	14				60	90	8	8					74

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Музика як вид мистецтва	1	
2.	Музичне мистецтво Давнього світу, середньовіччя та доби Відродження	1	1
3.	Музична культура XVII - першої половини XVIII ст.	2	1
4.	Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя як вершина розвитку музики бароко	2	1
5.	Музична культура класицизму (друга половина XVIII ст.). Романтизм в музиці (XIX ст.)	2	1
6.	Музичні напрямки наприкінці XIX-XX ст.	2	

7.	Історія російської музики	1	1
8.	Історія української музики	1	1
9.	Етнічна музика («World music»)	1	1
10.	Джазова музика. Рок-музика. Поп-музика. Техно. Хіп-хоп	1	1

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не заплановані

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не заплановані

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Денна форма навчання
1.	Музика як вид мистецтва	5	7
2.	Музичне мистецтво Давнього світу, середньовіччя та доби Відродження	5	6
3.	Музична культура XVII - першої половини XVIII ст.	5	7
4.	Творчість Й.С.Баха та Г.Ф.Генделя як вершина розвитку музики бароко	5	7
5.	Музична культура класицизму (друга половина XVIII ст.). Романтизм в музиці (XIX ст.)	5	7
6.	Музичні напрямки наприкінці XIX-XX ст.	5	8
7.	Історія російської музики	5	5
8.	Історія української музики	5	5
9.	Етнічна музика («World music»)	7	8
10.	Джазова музика. Рок-музика. Поп-музика. Техно. Хіп-хоп	13	14

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не заплановані

Навчальна дисципліна включає лекційні та практичні заняття. У лекціях викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з розв'язування задач за темами. Використовуються такі методи навчання: наочні, репродуктивні та практичні.

10. Критерії оцінювання

Оцінюється робота на семінарських заняттях від 0 до 10 балів в залежності від змістовного модуля. Загальна максимальна оцінка за змістовий модуль – це сума балів за роботу на практичних заняттях (ЗМ1 – 50 та ЗМ2 – 40). Виконання самостійних завдань входить до семінарських занять.

Підсумковий тест складається з 12 теоретичних питань закритого, які мають по чотири варіанти відповідей, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь тестового завдання оцінюється в 0,5 балів. Завдання відкритого типу (4 визначення). Кожна правильна відповідь завдання оцінюється в один бал.

Оцінювання семінарського заняття, яке виконується студентом під час самостійної роботи, здійснюється за двома критеріями (відповідно від складності завдання): вміння застосувати теоретичні та практичні знання з навчальної дисципліни, послідовність та логічність відповіді на питання; дотримання студентом термінів подачі завдання на перевірку викладачу. Кожний з критеріїв оцінюється в інтервальній шкалі від 0 до 5 балів: 5 балів – повна відповідність критерію, його сутність повнота викладення матеріалу та вірно визначені означення; 4 бали – повна відповідність критерію, але допущені незначні неточності у викладення матеріалу; 3 бали – критерій розкрито та виконано не менш ніж на 70%; 2 бали – критерій розкрито не менш ніж на 50%; 1 бал – критерій розкрито не менш ніж на 30% за умови належного оформлення; 0 балів – критерій розкрито не вірно або взагалі відсутній.

11. Засоби оцінювання

Під час вивчення дисципліни «Історія музичного мистецтва» застосовується поточний контроль знань студентів за результатами якого (сумі отриманих балів) проставляється залік (за фактом виконаних робіт).

Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: відвідування семінарських занять; самостійної роботи; тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест	Сума
ЗМ 1					ЗМ 2				10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

ЗМ1,ЗМ2 - змістовий модуль

T1-T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	---

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання завдань на практичних заняттях передбачено в аудиторії оснащеної настінною маркерною дошкою, мультимедійним проектором, екраном настінним, апаратне та програмне забезпечення відповідно модуля, який вивчається.

15. Рекомендована література

1. Владышевская Т., Левашева О., Кандинский А. История русской музыки. Выпуск 1. – М.: Музыка, 2009. - 560 с.
2. Гордійчук М. Українська радянська симфонічна музика. – К., 1969.
3. Зубарева Л.А. Власенко Л.Н. История развития музыки: учебное пособие для студентов педвузов РФ. Третье издание. – Белгород: ИПЦ «ПОЛИТЕРА», 2006. – 466 с.
4. История мировой музыки. Жанры. Стили. Направления. – М.: Эксмо, 2010. – 564 с.
5. Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. – Л., 2000.
6. Корній Л. Історія української музики. ч.1. (від найдавніших часів до середини XVIII ст.). - Київ-Харків-Нью-Йорк, 1996. - 314 с; Ч.ІІ. – 1998; Ч.ІІІ. – 2001.
7. Мошков К. Блюз. Введение в историю / Кирилл Мошков. – М.: Лань, Планета музыки, 2010. – 384 с.
8. Цалер И. Популярная музыка XX века. Джаз, блюз, рок, поп, кантри, фолк, электроника, соул/ Игорь Цалер. – М.: Мир энциклопедий Аванта+, Астрель, Полиграфиздат, 2010. - 512 с.
9. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах. - М.: Классика-XXI, 2002. – 304 с.
10. Юхимик Ю.В. До питання становлення естетичної думки про суть музики (стародавній схід, античність, середньовіччя, відродження) / Ю.В.Юхимик // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Випуск VII: Зб.наук.праць: У 2-х частинах. Частина I. – К., 2001. – С.213-222.

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри протокол № ____ від «____»
_____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесено зміни	ПІБ викладача	Підпис викладача